

Peygamberin açıkladığı gibi Sahabelerin değeri, yeri ve önemi

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de “وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ **“İyilik yarışında önceliği kazanan Muhacirler ve Ensar ile, onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnutlardır. Allah onlara, içinde temelli ve ebedi kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır; işte büyük kurtuluş budur”** buyurmuştur. Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (s.a.v) üzerine ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah, mesajlarını bildirmek için kullarından istediği kişiyi, temiz gönül, sağlam akıl ve güzel ahlaka göre seçtiği gibi, peygamberlerinin kendilerine uyacak, mesajlarını savunacak ve bu görevi yerine getirecek dürüst ve fedakâr yardımcı yandaşlarını da seçmiştir. Allah Teâlâ “**Allah meleklerden ve insanlardan peygamberler seçer. Doğrusu Allah işitir ve görür**” buyurmuştur. Bu nedenle, Peygamber'in Sahabeleri bu ümmetin en hayırlı kalplere, en derin bilgiye ve en güzel ahlaka sahipler. Bunda şaşırılacak bir şey yok ki onlar; Allah Teâlâ'nın Hz. Peygamberine eşlik etmek, dinini kökleştirmek ve tüm dünyaya bildirmek için seçtiği insanlardır.

Sahabeler hakkında konuşmak, insanların peygamberlerden sonra en hayırlıları hakkında konuşmak demektir. İbn Abbas, şöyle anlatır: “**De ki: 'Hamd Allah'a mahsustur, seçtiği kullarına selam olsun**” ayetindeki seçilen kulların işte peygamberin sahabeleridir. İbn Mes'ud (r.a.) şöyle demiştir: “*Allah (c.c.) kulların kalbine baktı ve Muhammed'i (s.a.v.) seçip, onu peygamberlikle gönderdi. Onu ilmiyle seçti. Onun ardından insanların kalbine Allah Teâlâ yine baktı ve ona Sahâbîler seçti. Onları dininin yardımcıları, peygamberinin de vezirleri olarak kıldı. Müminlerin güzel gördüğü güzeldir. Müminlerin çirkin gördüğü de Allah (c.c.) katında çirkindir*”. (Ahmed- Musned)

Hiç şüphe yok ki, Allah'ın Kitabını okuyunca, Hz. Peygamber'in sahabelerinin büyük yeri ve yüksek makamı olduğunu anlarız. İşte onlar Allah'ın rızasını kazanan insanlardır. Allah Teâlâ “**Allah inananlardan, ağaç altında sana baş eğerek el verirlerken, ant olsun ki hoşnut olmuştur. Gönüllerinde olanı da bilmiş, onlara güvenlik vermiş, onlara yakın bir zafer ve ele geçirecekleri bol ganimetler bahşetmiştir**” buyurmuştur. Tefsir bilimcilerine göre “**Gönüllerinde olanı da bilmiş**” ifadesi sahabelerdeki sabır,

dürüstlük, sadakat, itaat ve Allah'ın kendilerine gösterdiği hakka dair sağlam öngörüleridir demektir.

Kur'ân-ı Kerim'de peygamberin ashaplarını anlatan birçok ayet vardır. Allah Teâlâ *“(Allah'ın ecirlerini zâyi etmeyeceği o mü'minler), yara aldıktan sonra yine Allah'ın ve Rasûl'ün çağrısına uyarlar. Bunların içinden iyilik yapanlar ve takva sahibi olanlar için pek büyük bir mükâfat vardır. Bir kısım insanlar, mü'minlere: «Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!» dediklerinde bu, onların imanlarını bir kat daha artırdı ve: «Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!» dediler. Bundan dolayı Allah'tan gelen nimet ve lütufla geri döndüler, kendilerine hiçbir zarar dokunmadı. Allah'ın rızasına uydular. Hiç kuşkusuz Allah, büyük lütufla sahibidir”* buyurmuştur. Allah yolunda yurtlarını ve mallarını terk eden Muhacirler ve kardeşlik destanı yazan Ensarlar hakkında, Allah Teâlâ *“(Allah'ın verdiği bu ganimet malları,) yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılmış olan, Allah'tan bir lütufla ve rıza dileyen, Allah'ın dinine ve Peygamberine yardım eden fakir muhacirleridir. İşte sâdiklar; sözünde ve özünde doğru olanlar bunlardır. Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine hicret edip gelenleri severler ve onlara verilen ganimetlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir”* buyurmuştur.

Kur'ân-ı Kerim'in peygamberin ashaplarını anlatan ve öven birçok ayeti olduğu gibi, sahabeleri övgü ve takdir ile anlatan ve onların yüksek makamlarını gösteren sahih hadisler vardır. Peygamber efendimiz *“Ümmetimin en hayırlıları benim zamanımda yaşayanlardır. Sonra onların peşinden gelenler, daha sonra da onların peşinden gelenlerdir”* buyurmuştur. Başka bir hadiste *“Yıldızlar gökyüzünün emniyet kaynağıdır. Onlar yok olup gittikleri zaman gökyüzüne vaat olunan şeyler gelip çatar. Ben ashabım için bir emniyet kaynağıyım. Ben gittiğim zaman ashabıma vaat olunan tehlikeli şeyler gelip çatar. Ashabım da ümmetim için bir emniyet kaynağıdır. Onlar gittiği zaman ümmetime vaat olunan şeyler gelip çatar”* buyurmuştur. Yine başka bir hadiste *“İçinizde beni gören ve sahabilik eden bir kimse var olduğu sürece hayır üzeresiniz. İçinizde beni gören ve sahabilik eden bir kimseyi gören ve arkadaş edinen bir kimse var olduğu sürece hayır üzeresiniz”* buyurmuştur. Son hadiste bahsedilen kimseler, yalnızca sahabeleri görüp yoldaşları oldukları için onurlandırılmışlar.

Peygamber, özellikle iyilik yarışında önceliği kazanan sahabelerin farklı makama sahip olduklarını göstermek için övmüştür. Peygamber efendimiz *“Ümmetime karşı en fazla merhametli olan Ebu Bekir'dir, Allah'ın*

emri konusunda en şiddetlisi (titizi) Ömer'dir, haya itibariyle en şiddetlisi Osman'dır, (davalarda) en iyi hüküm vereni Ali'dir, ümmetimin emini Ebu Ubeyde b. Cerrah'tır, ümmetimin helal ve haramı en iyi bilen Muaz b. Cebel'dir, en iyi Kurân okuyucusu Übey'dir ve miras hukukunu en iyi bilen Zeyd'dir" buyurmuştur. Peygamber efendimiz ile beraber Hz. Ebûbekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman Uhud dağına çıkmışlardı. Dağ sallanmaya başladı. Peygamberimiz dağa mübarek ayağı ile vurdu ve şöyle dedi: *Ey Uhud dağı, sakın ol. Üzerinde bir peygamber, bir siddîk ve iki şehid vardır!"*(Buhari). Resûlullah, Ebu Bekir ve Ömer'in faziletini anlatırken *"Yerdeki insanlar gökteki parlak yıldızları aradaki uzaklık sebebiyle güçlkle görebildikleri gibi, Cennette yüksek derecelere kavuşanları da kendilerinden aşağı derecelerde olanlar aradaki derece farkı sebebiyle zorlukla görebilirler. Ebû Bekir ve Ömer de o yüce derecelere kavuşanlardandır. Hem de daha yüksektedirler"* buyurmuştur (İbn Mace-Sünen).

Hz. Peygamber, sahabelerini cesaretlendirmek ve ümmetin diğer çocuklarına alınacak bir örnek olmalarını teşvik etmek için kendi makamlarını ve değerlerini her zaman gösteriyordu. Peygamber efendimiz (sahabelere hitaben): Hz. Ebu Bekir hakkında *"Arkadaşıma zarar vermeyin! Şüphesiz ki, Allah beni size peygamber göndermişti. Bunu size tebliğ ettiğimde hepiniz bana: 'Yalan söyledin' demiştiniz- Ebû Bekir ise: 'Doğru söyledin' demiş ve eğer Allah ona arkadaş adı vermeseydi muhakkak ki onu halil/dost edinirdim. Lakin arkadaşınız (kendini kastediyor) Allah'ın dostudur"* buyurmuştur (Buhari ve diğerleri). Hz. Ömer hakkında *"Allah Teâlâ, hakkı Ömer'in dili ve kalbi üzerine koymuştur"* dedi, Hz. Osman hakkında *"Meleklerin kendisinden utandığı bir adamdan utanmaz mıyım"* dedi (Sahih Müslim), Hz. Ali hakkında da *"Sen bendensin ben sendenim"* der.

Resûlullah Sahabeler hakkındaki anlattığı hadisleri takip edince; sahabeler ile peygamber arasındaki sevgi, sadakat ve iyi muamelenin en iyi örnekleri verildiğini bileceğiz. Hz. Aişe'den (r.a) Peygamber Efendimizin (s.a.v) süt kardeşinin ölümünden bahisle gözlerinin yaşardığını anlatır. *"Peygamberimizin süt kardeşi Osman b. Maz'un ölmüştü. Peygamberimiz gelerek süt kardeşini iki gözü arasından öptü, bu sırada gözlerinden yaşlar dökülüyordu"* demiştir. Diğer bir hadiste Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) gazalarından birinde bulunuyormuş. Derken Allah kendisine ganimet vermiş ve ashabına: *«Bir kaybınız var mı?»* diye sormuş. Ashap; evet, Filân, filân ve filân! (Aranmaktadır) demişler. Sonra (yine): *«Bir kaybınız var mı?»* diye sormuş. Ashap: Evet! Filân, filân ve filân! (aranmaktadır) demişler. Sonra tekrar: *«Bir kaybınız var mı?»* diye sormuş. (Bu sefer): Hayır! demişler. *«Lakin ben Cüleybîb'i kayıp görüyorum, onu hemen arayın!»* buyurmuş. Onu Ölenlerin içinde aramışlar ve kendi öldürdüğü yedi kişinin yanı başında bulmuşlar. Ve Peygamber (Sallallahü Aleyhiye Sellem) gelerek onun baş

ucunda durmuş ve şöyle buyurmuş: «*Yedi kişi öldürdü. Sonra onu öldürdüler. Bu bendendir. Ben de on-danım! Bu bendendir, ben de ondanım!*» Müteakiben onu iki kolunun üzerine koymuş. Kendisinin Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in kollarından başka kolu yokmuş. Ona bir kabir kazmış ve kabrine koymuş. Başka bir hadiste Efendimiz “*Ben her Müslümana kendi nefislerinden daha yakın bir dostum. Kim ölürken bir mal bırakırsa, o mal varislerindedir. Her kim de borç, yetim ve dul bırakırsa, borcu bana ait olup muhtaç kimselerin işi de bana aittir*” buyurmuştur. (Müslim)

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Aziz Müminler:

Peygamber efendimiz, bütün ümmete tüm sahabelerini tavsiye etti ve onlara kötülük etmekten veya haklarından etmekten uyardı. Sahabeleri sevmek Resûlullah'ı sevmek anlamına gelir. Resûlullah şöyle buyurmuştur: “*Ashabım hakkında Allah'tan sakınınız, Allah'tan sakınınız! Benden sonra onları garaz edinmeyiniz. Kim onları severse beni sevmesi sebebiyle onları sever. Kim onlara buğz ederse bana buğz ettiği için onlara buğz eder. Kim onlara eziyet ederse bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden kişi de Allah'a eziyet etmiş olur. Kim de Allah'a eziyet ederse onu cezalandırması yakındır*” (Ahmed ve Tirmizi). Diğer hadiste Resûlullah şöyle buyurmuştur: “*Ashabıma sövmeyin! Nefsim yedinde olan (Allah)'a yemin ederim ki sizden biriniz Uhud dağı gibi altın infak etse onların ne bir müddüne ne de yarısına ulaşamaz*” (Buhari). Resûlallah “*Allahü teâlâ, beni seçti ve bana eshab [arkadaş] da ayırdı. Bunlardan birkaçını bana vezir olarak yardımcı olarak seçti. Kim Ashâbıma dil uzatırsa (söverse), Allah'ın ve meleklerin ve bütün insanların laneti onun (dil uzatanın) üzerine olsun. Ayrıca kıyamet günü, bunların farzları ve sünnetleri kabul edilmez.* (el-Müstedrek 'ale'sh-Şahîhayn)

Sahabelerin hayatına baktığımızda dini ve dünyayı birbirinden ayırmadıklarını, ibadet eder gibi çalıştıklarını, çalışır gibi de ibadet ettiklerini, peygamberi içten sevdiklerini ve hak uğruna can feda ettiklerini görüyoruz.

Sahabe nesli Resûlullah'a gösterdiği bağlılık ve teslimiyet, ona verdiği destek hem hayatında hem vefatından sonra İslâm'ın yayılması ve doğru anlaşılması için yaptığı olağan üstü çalışmalar sebebiyle dinde önemli bir yere sahiptir.

Allah Teâlâ Muhacirler ve Ensarları tanımlarken “***Onlardan sonra gelenler: 'Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla; kalbimizde müminlere karşı kin bırakma, Rabbimiz! Şüphesiz Sen şefkatlisin, merhametlisin' derler***” buyurmuştur. İmam Er-Razi: Muhacirler ve Ensarlardan sonra gelenlerin Muhacirler ve Ensarları dua ve rahmetle anmaları gerekir” demiştir.

Resûlullah'ın sahabeleri ve onların yeri hakkında konuşmanın çocuklarımız ve gençlerimiz için vazgeçilmez iyi bir örnek rolünü arttırdığını vurgulamak isteriz. Örneklerle eğitim; genel olarak toplumda özel olarak gençlerde asil değerler, yüce ahlaklar ve olumlu davranışlar sistemi üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Gençlerimizin kurulu ılımlı orta düşünceye bağlı kalması, mesajını taşıması ve kötülüklerden kurtulması için, Resûlullah'ın anlayışından kaynaklanan ılımlı orta düşünceye uyması gerekir.

Biz de Müslüman olarak, Peygamber'in sahabelerinin değerini bilelim, fedakârlık ruhu, yardım ve cömertlik konusunda onların ahlaklarını örnek alalım, onların izinde olalım, bu evreni yeniden inşa etmek, medeniyet yapmak ve ülkeye faydalı her şey yapmak için peşinden gidelim. Böylece İslam'ın gerçeğini ve kolaylığını göstermiş oluyoruz.

Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla; kalbimizde müminlere karşı kin bırakma, Ey Rabbimiz! Şüphesiz Sen şefkatlisin, merhametlisin!

* * *